

توانمندیها، آسیبها و راهکارهای توسعه گردشگری در شهرستان کرمان

دکتر بهنام مغانی^۱، دکتر حسین غضنفرپور^۲، دکتر مصطفی خیابازی^۳ و زهرا پربار^۴
تاریخ وصول: ۱۳۹۲/۷/۲۵، تاریخ تایید: ۱۳۹۲/۱۰/۱۶

چکیده

با توسعه و گسترش تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات، جهان امروز وارد مرحله‌ای شده که از آن به‌عنوان دهکده جهانی نام می‌برند. این روند افزایشی باعث شده که هر ساله میلیونها نفر از مکانهای تاریخی - فرهنگی، اجتماعی و اکوتوریستی بازدید به عمل آورند. در این میان شهرستان کرمان به خاطر توان‌های قوی توریستی همانند: مجموعه گنجعلیخان (حمام گنجعلیخان، میدان گنجعلیخان و غیره)، بازار سنتی، مجموعه ابراهیم‌خان، مشتاقیه، گنبد جبلیه، باغهای پرطراوت مانند باغ شازده ماهان و غیره از جایگاه ارزنده و کم‌نظیری برخوردار است. به‌گونه‌ای که به‌عنوان یکی از قطب‌های گردشگری، پذیرای گردشگران زیادی از اقصی نقاط کشور و جهان است. مجموعه قابلیت‌ها و توانمندیهای گردشگری این شهرستان، همراه با آب‌وهوای مناسب، جذب هزاران گردشگر از نقاط مختلف کشور را سبب می‌گردد.

هدف این تحقیق، شناخت جاذبه‌های گردشگری شهرستان کرمان و بررسی عوامل موثر بر رضایتمندی توریستی این شهرستان است. روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق کتابخانه‌ای، اسنادی و پیمایشی و نوع تحقیق نیز توصیفی - تحلیلی است. از SPSS برای تحلیل فرضیات استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد؛ منابع و امکانات توریستی کرمان، جوابگوی انتظارات گردشگران داخلی نیست و رضایت آنان را فراهم نمی‌سازد. همچنین بین عواملی چون امکانات رفاهی، زیربنایی، وسایل و امکانات راهنمایی و میزان رضایتمندی توریستی رابطه معنی‌داری وجود دارد. مهمترین بازار گردشگری داخلی کرمان، استانهای فارس، یزد و سیستان هستند، بنابراین، متمرکز ساختن تسهیلات جاده‌ای و خدمات‌رسانی در جاده‌هایی که به بازارهای هدف گردشگری منتهی می‌شوند یک راهکار اساسی است. در این میان، ایجاد کمپینگ‌های موقت در ورودی‌های اصلی، افزایش پارکینگ در مناطق مرکزی و بافت قدیم و ایجاد تسهیلات زیربنایی همچون؛ افزایش ایستگاههای راهنمایی، رستوران بویژه در مناطق پر جاذبه شهری پیشنهاد می‌گردد.

کلیدواژگان: گردشگری، رضایتمندی گردشگران، اکوتوریسم، شهرستان کرمان.

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان

۲. عضو هیئت علمی دانشگاه کرمان

۳. عضو هیئت علمی دانشگاه کرمان

۴. مربی دانشگاه پیام نور

مقدمه

گردشگری به معنا و شکل امروزی پدیده‌ای است که در قرون جدید و به همراه رفاه ایجاد شده است (یاوری، ۱۳۸۹: ۹). این صنعت امروزه به‌عنوان یکی از مهمترین منابع درآمد در اقتصاد کشورهاست که نه تنها از لحاظ اقتصادی مفید است، بلکه باعث آشنایی با فرهنگ‌ها، کاهش بیکاری و مفاسد اجتماعی و افزایش رفاه جامعه نیز می‌گردد (WTO, 2013, waver). صنعت گردشگری به سرعت در حال توسعه است و این صنعت به یکی از بزرگترین زمینه‌های کسب و کار در جهان مبدل شده است (رنجبریان، ۱۳۸۹: ۱۱). بنابر آمار بانک جهانی در سال ۲۰۱۰ تعداد گردشگران در سرتاسر جهان حدود ۹۵۰ میلیون نفر بوده است (www.tourismiran.ir). این صنعت آنچنان در توسعه اجتماعی - اقتصادی کشورها اهمیت دارد که اقتصاددانان آن را صادرات نامرئی نامیده‌اند (رضوانی، ۱۳۷۴: ۸).

بیان مسئله

بسیاری از شرق‌شناسان و جغرافی‌دانان برجسته جهان، تمدن ایرانی را حاصل انطباق بسیار هوشمندانه با طبیعت چندگانه فلات ایران دانسته‌اند. براساس گزارش سازمان جهانی جهانگردی، ایران رتبه دهم جاذبه‌های تاریخی و رتبه پنجم جاذبه‌های طبیعی را در جهان دارا است و یکی از امن‌ترین کشورهای منطقه و جهان از لحاظ امنیت برای گردشگران خارجی است (نکوئی صدری، ۱۳۸۸: ۲۱۱). اما علیرغم توان‌های موجود، دارای جایگاه مناسبی به لحاظ جذب توریسم نیستیم (شیرمحمدی‌فر، ۱۳۷۷: ۵۱). به‌طوریکه با وجود جاذبه‌های فراوان فرهنگی، طبیعی و تاریخی هنوز نتوانسته‌ایم جایگاه خود را به‌عنوان یک کشور پذیرنده گردشگر تثبیت نماییم. از این رو، سهم ناچیزی از درآمدهای این صنعت نصیب کشورمان می‌شود تا آنجا که سهم درآمد توریستی کشور حدود یک‌هزارم درآمد جهانی است (امامی، ۱۳۷۸: ۳۱). آنچه روشن است اینکه، امکانات و خدمات زیربنایی مربوط به گردشگری کرمان، متناسب با قابلیت‌ها و توانمندی‌های گردشگری آن شهر نبوده و جوابگوی انتظارات خیل عظیم گردشگر نبوده و رضایت آنان را فراهم نمی‌سازد. با این اوصاف نمی‌توان انتظار چندانی داشت و باید اذعان کرد؛ ادامه این روند نه تنها موجبات اثرگذاری مثبت همچون؛ ایجاد اشتغال و درآمد را

فراهم نمی‌سازد، بلکه آثار زیست‌محیطی مخربی را نیز می‌تواند در پی داشته باشد. بر همین اساس در پژوهش حاضر، به بررسی میزان رضایتمندی گردشگران از شهر کرمان پرداخته شده و در آخر علاوه بر نتیجه‌گیری، پیشنهادهای نیز ارائه شده است.

سوالات تحقیق

۱. شهرستان کرمان دارای چه مکانهای گردشگری است؟
۲. آیا امکانات پذیرایی شهرستان کرمان، جوابگوی گردشگران داخلی و خارجی هست؟
۳. آیا تسهیلات زیربنایی شهرستان کرمان مانند پارکینگ، جوابگوی گردشگران داخلی و خارجی است؟
۴. آیا امکانات اقامتی شهرستان کرمان، جوابگوی گردشگران داخلی و خارجی است؟

فرضیات تحقیق

- فرضیه (۱) به نظر می‌رسد امکانات اقامتی شهرستان کرمان، با کمبود مواجه است.
- فرضیه (۲) به نظر می‌رسد امکانات پذیرایی شهرستان کرمان، با کمبود مواجه است.
- فرضیه (۳) به نظر می‌رسد تسهیلات زیربنایی مانند پارکینگ، در بخش تاریخی شهر کرمان، با کمبود جدی مواجه است.

اهمیت و ضرورت تحقیق

تنوع فرهنگی در کشور ایران به اندازه قاره اروپاست و این مزیت زمانی مفید است که تنوع قومی - فرهنگی کشور در ابتدا همدیگر را شناخته و درک نماید و به نوعی وفاق فرهنگی در کشور به وجود آید به عبارتی برتری جویی قومی - فرهنگی باید به وفاق فرهنگی تبدیل گردد که بهترین شیوه تحقق این امر، تقویت و گسترش گردشگری داخلی است.

نتایج بسیاری از تحقیقات مؤید این مطلب است که گردشگری به کاهش بیکاری و کسب درآمد منتهی شده است برای مثال در هاوایی ۲۱ درصد از کل نیروی کار کشور در صنعت گردشگری فعال هستند (کارگر، ۱۳۸۶: ۲۲۵). جهانگردی توانسته است یک نفر از هر ۹ نفر در سراسر دنیا

را به‌کار گیرد. با توجه به معضل بیکاری در ایران که امروزه بیش از ۱۵ درصد جمعیت فعال کشور را دربر می‌گیرد، توسعه گردشگری به‌عنوان یک راهکار اساسی مطرح می‌باشد (مغانی، ۱۳۸۴: ۱۳). به خاطر اهمیت موضوع و نقش غیرقابل‌کتمان گردشگری در توسعه مناطق مختلف کشور، لزوم توجه به این امر بیش از پیش روشن می‌گردد.

ضرورت این تحقیق از آنجا ناشی می‌شود که شهرستان کرمان با دارا بودن توانمندی‌های بالقوه توریستی از جمله ویژگی‌های تاریخی - فرهنگی، جغرافیایی و اجتماعی از جمله؛ قدمت فراوان شهر و آثار تاریخی گرانبها همچون؛ مجموعه گنجعلیخان، میدان، حمام گنجعلیخان، بازار، آتشکده کرمان، کاروانسرای وکیل، قناتها، کویر و غیره همگی حکایت از توان‌های قوی توریستی منطقه است که کمتر مورد توجه واقع شده است.

روش گردآوری و نوع تحقیق

روش‌های گردآوری اطلاعات در این تحقیق به صورت کتابخانه‌ای، اسنادی و میدانی بوده و روش تحقیق نیز، توصیفی-تحلیلی است. مطالعه توصیفی شامل مجموعه روش‌هایی است که هدف آن توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است. مطالعه توصیفی، می‌تواند برای شناخت بیشتر شرایط موجود و یاری رسان در فرآیند تصمیم‌گیری باشد. از SPSS برای تحلیل فرضیات استفاده شده است.

چارچوب نظری و پیشینه تحقیق

چارچوب نظری مورد استفاده در این تحقیق، یک رهیافت ترکیبی است چرا که امروزه تبیین مسائل با یک نظریه امکان‌پذیر نیست، بنابراین از نظریات مازلو، هومنز و نظریه وسایل و هدف مرتن استفاده شده است. طبق نظریه مازلو انسان موجودی نیازمند است که درجه کامروایی او تابعی از ارضای نیازهاست. بنابراین، رضایت‌مندی توریستی نیز تابعی از ارضای نیازهای انسان است (قمصی، ۱۳۸۴: ۳۲).

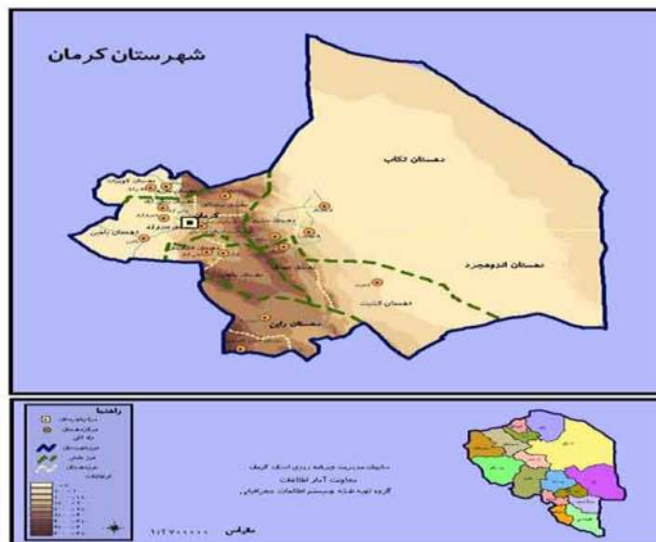
تحقیقات مختلفی در زمینه توریسم و اثرگذاری آن در داخل و خارج کشور صورت گرفته است که به برخی از آنها اشاره می‌گردد:

- رستم‌خانی در سال ۱۳۷۳ در تحقیقی تحت‌عنوان بررسی قابلیت‌های فرهنگی و اجتماعی توریسم در زنجان به بررسی صنعت توریسم پرداخته است. هدف از این تحقیق شناخت امکانات بالقوه و بالفعل صنعت جهانگردی و ایرانگردی در استان زنجان و ارزیابی آنها خصوصاً از بُعد فرهنگی است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که ارتباط مستقیمی میان عوامل فرهنگی، سرمایه‌گذاری، ظرفیت‌های فیزیکی توریسم، تجهیزات و تاسیسات اقامتی و رضایتمندی توریسم به منطقه وجود دارد (رستم‌خانی، ۱۳۷۳: ۱۴).
- وال (Wall) در سال ۲۰۰۴ در تحقیقی به‌عنوان برنامه‌ریزی اشتغال توریسم، چشم‌انداز کشوری در حال توسعه این‌طور استدلال کرد که برنامه‌ریزی توریسم باید هم در مورد برنامه‌ریزی ساکنین و هم مسافری باشد. وال دریافت که بسیاری از برنامه‌های توریسم برای مقصدهایی که جز مناطق در حال توسعه هستند توجه کافی به رشد انسانی ندارد (Wall, 2004).
- برنز (Burns) در سال ۲۰۰۰ در تحقیقی تحت‌عنوان در آمدی بر مردم‌شناسی گردشگری، این‌طور استدلال کرد که گردشگری با مفاهیمی همچون؛ توسعه و جهانی شدن دارای ارتباطی تنگاتنگ است، به این معنی که هرچه که یک منطقه یا کشوری پیشرفته‌تر باشد، فرهنگ گردشگری و میزان گردشگر آن نیز قوت بیشتری به‌خود می‌گیرد و جهانی شدن نیز به این امر کمک می‌کند (Burns, 2000).

ویژگیهای جغرافیایی و فرهنگی - تاریخی

شهر کرمان مرکز استان کرمان است که در طول جغرافیایی ۵۷ درجه و ۷ دقیقه شرقی و ۳۰ درجه و ۱۸ دقیقه شمالی و در ارتفاع ۱۷۵۵ متری از سطح دریا قرار دارد. آب و هوای این منطقه خشک و میزان بارندگی سالانه به‌طور متوسط ۱۴۲ میلی‌متر است. بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۰ جمعیت شهر کرمان ۶۲۵۰۰۰ نفر بوده است (www.kermancity.ir). کرمان به دلیل موقعیت خاص تاریخی و فرهنگی خود مناطق دیدنی بسیاری دارد. به عبارتی کرمان جزو ۵ شهر تاریخی ایران محسوب می‌شود (گلاب‌زاده، ۱۳۸۹: ۳۳). دین اکثر مردم شهر کرمان اسلام و مذهب مردم شیعه است. جمعیت چند هزار نفری از زرتشتیان و اقلیتی از کلیمیان (یهودیان) نیز

در کرمان زندگی می‌کنند. در این شهر اقلیت‌های دینی مراسم‌ها و جشن‌های آیینی خود را آزادانه برگزار می‌کنند. جشن باستانی سده که در نوع خود بزرگترین جشن زرتشتیان می‌باشد همه ساله در بهمن ماه در کرمان برگزار می‌شود و جشن سده کرمان در سال ۱۳۹۰ در فهرست آثار فرهنگی ملی ایران ثبت گردید (www.jamejamonline.ir).

نقشه ۱: شهرستان کرمان، منبع: استانداری کرمان

جاذبه‌های طبیعی شهرستان کرمان

- شهداد

شهداد، در ۷۰ کیلومتری شمال شرق کرمان، در حاشیه باختری لوت مرکزی قرار گرفته‌است و کویری‌ترین بخش استان کرمان به‌شمار می‌رود. درفش شهداد، کهن‌ترین درفش یافت شده در ایران است که اکنون در موزه ملی نگهداری می‌شود.

- کویر لوت

شهرستان کرمان در قسمت شرق خود به کویر لوت منتهی می‌شود. لوت مرکزی، مشخص‌ترین واحد جغرافیایی است که در آن نمونه‌های کامل انواع مختلف عوارض بیابانی دیده می‌شود. یکی از مهمترین عوارضی که از مرکز لوت تا غرب آن کشیده شده کلوت‌هاست؛ این

عوارض یکی از پدیده‌های زیبای طبیعی هستند که در نوع خود در دنیای نظیرند (نجمی، ۱۳۸۱: ۳۹).

- ماهان

ماهان قصبه‌ای از توابع کرمان به خوشی آب و هوا معروف و سیدنورالدین حسینی معروف به شاه نعمت‌الله ولی در آنجا بوده و خانقاه و ریاضت‌خانه‌ها داشته و از دور و نزدیک مریدان و معتقدان به آنجا آمده‌اند (حکیم، ۱۳۶۶: ۸۸۲).

- باغ شاهزاده ماهان

باغ شاهزاد یکی از زیباترین باغ‌های تاریخی ایران محسوب می‌شود. این باغ در حدود ۴ کیلومتری شهر ماهان و حوالی شهر کرمان و در دامنه کوه‌های تیگران واقع شده و مربوط به اواخر دوره قاجاریه است. این باغ مساحتی قریب به ۵/۵ هکتار دارد. کوشک یا همان عمارت‌های آن بسیار زیباست و به صورت دو آشکوبه ساخته شده‌است و سردر آن از معماری خیلی زیبایی برخوردار است که آن را از سایر باغ‌های ایرانی متمایز و ممتاز می‌سازد. دیگر باغ‌های معروف شهرستان کرمان عبارتند از: باغ بیرم‌آباد، باغ چل کره، باغ هرنندی، باغ خان، باغ نظر، باغ لله، باغ ملی، باغ آقا و باغ دیلمقانی.

جاذبه‌های تاریخی

- بازار

بازار کرمان با مظاهر زیبایی‌شناسی منحصر بفرد خود، از ادوار گذشته به یادگار مانده است. ویژگی‌های معماریش بینندگان را متحیر و معماری آن نوع تکامل یافته معماری ساسانی است. سقف بازار کرمان از پشت بام شبیه نیمکره‌هایی است که به طرف بالا محدب می‌شوند و گنبد‌های نواری شکل، پشت سر همی را ایجاد می‌کند (نجمی، ۱۳۸۱: ۴۵). بازارهای مهم عبارتند از: بازارهای شرقی و غربی، بازار میدان ارگ و بازارارگ، چهار سوق گنجعلی‌خان، بازار گنجعلی‌خان، بازار اختیاری، بازار سرداری، بازار وکیل، بازار قدمگاه، بازار عطاری، بازار مظفری و بازار مسگری (همان: ۴۶).

- مجموعه گنجعلیخان

مجموعه گنجعلیخان از شگفت‌انگیزترین آثار تاریخی عصر صفویه در استان کرمان محسوب می‌شود، معمار زبر دست این مجموعه، سلطان محمد معمار یزدی بوده است و این مجموعه شامل؛ میدان، حمام گنجعلیخان، بازار، ضرابخانه، مدرسه، مسجد، چهارسوق و آب انبار است.

یافته‌ها

تاسیسات و تجهیزات توریستی از عوامل زیربنایی توریسم در یک منطقه هستند در وهله اول تجهیزات و تاسیسات توریستی همانند؛ تجهیزات اقامتی، پذیرایی و زیربنایی مانند پارکینگ و غیره باید داشته باشیم تا بتوانیم توریست جذب نماییم که بنا بر فرضیات موجود، این تاسیسات را در سه قسمت بررسی می‌کنیم:

الف. تاسیسات اقامتی: امکانات رفاهی مهم‌ترین زیربنای صنعت توریسم هستند. این تاسیسات بایستی پاسخگوی تقاضای مسافرینی باشند که به مکانهای توریستی وارد می‌شوند، چرا که عامل موثری برای تقویت و توسعه توریسم داخلی و خارجی هستند. بنابراین توجهی ویژه به آنها می‌تواند نتایج مثبت و موثری را در پی داشته باشد.

آنچه روشن است وضعیت تاسیسات اقامتی شهرستان کرمان، چندان مناسب نیست و این نمی‌تواند برای شهری به قدمت تاریخ کرمان چندان مناسب باشد. البته در سالیان اخیر از مدارس جهت اقامت مسافران داخلی به ویژه در ایام نوروز استفاده می‌شود تا آنجا که نگارنده اطلاع دارد این اماکن به‌طور مجانی یا با مبلغ کمی در اختیار فرهنگیان که خواهان اقامت هستند قرار می‌گیرد که این می‌تواند موثر عمل نماید چرا که تراکم شدید توریستها در یک مقطع زمانی کوتاه که همان ایام نوروز است می‌باشد و اگر بخواهیم تاسیسات اقامتی زیادی بسازیم مطمئناً در بیشتر ایام سال خالی خواهد بود ولی به هر حال تاسیسات اقامتی این شهرستان به-ویژه در بافت قدیم با کمبودی جدی مواجه است و به‌نظر می‌رسد جهت جذب توریست بیشتر باید این مشکل، به‌گونه‌ای مرتفع گردد.

در جواب سوال: وضعیت اقامتی شهرستان کرمان چگونه است؟، ۵/۲ درصد از پاسخ‌دهندگان گزینه خیلی خوب، ۱۷ درصد از پاسخ‌دهندگان گزینه خوب، ۳۴/۸ درصد از پاسخ‌دهندگان

گزینه متوسط، ۳۹/۱ درصد از پاسخ‌دهندگان گزینه بد و ۳/۹ درصد از پاسخ‌دهندگان گزینه خیلی بد را انتخاب کرده بودند.

جدول ۱: فراوانی درصد پاسخ‌دهندگان

نوع گزینه	فراوانی	درصد
منفی	۲۵۷	۷۷/۹
مثبت	۷۳	۲۲/۱
جمع	۳۳۰	۱۰۰

T-TEST

ONE-SAMPLE STATISTICS				ONE-SAMPLE-TEST		
				Test Value= 3.5		
	N	Mean	Std.Deviation	T	Df	Sig. (2-tailed)
s	330	2.80	.945	-13.435	329	.000

S2

	Observed	Expected N	Residual
Manfi	257	165.0	92.0
Mosbat	73	165.0	-92.0
Total	330		

CHI-SQUARE TEST

TEST STATISTICS	
	S2
Chi-Square	102.594
Df	1
Asymp. Sig.	0.000

ب. تاسیسات پذیرایی: گسترش و توسعه تاسیسات پذیرایی و ارائه خدمات و تجهیزات مورد نیاز به طور حتم به رونق توریسم کمک خواهد نمود. بدیهی است که کمبودهای موجود در این زمینه از فعالیت‌های توریستی می‌کاهد. این تاسیسات شامل رستوران‌های درون و بین شهری هستند. از این نظر بخش مرکزی و بافت قدیم کرمان که بیشترین آثار تاریخی-توریستی را در خود جای داده با کمبودی شدید مواجه است به طوری که در کنار این آثار تاریخی، تاسیسات پذیرایی در حدی ناچیز است و یا اگر وجود هم دارد از لحاظ رعایت بهداشت وضعیت آن چندان مطلوب نیست.

در جواب به سوال وضعیت پذیرایی شهرستان را چگونه می‌دانید؟ ۱/۲ درصد از پاسخ‌دهندگان گزینه خیلی خوب، ۷ درصد گزینه خوب، ۲۴/۸ درصد گزینه متوسط، ۵۰/۹ درصد گزینه بد و ۱۵/۲ درصد باقی مانده هم گزینه خیلی بد را انتخاب کرده بودند.

جدول ۲: فراوانی درصد پاسخ‌دهندگان

نوع گزینه	فراوانی	درصد
منفی	۳۰۰	۹۰/۹
مثبت	۳۰	۹/۱
جمع	۳۳۰	۱۰۰

T-TEST

ONE-SAMPLE STATISTICS				ONE-SAMPLE-TEST		
				Test Value= 3.5		
	N	Mean	Std.Deviation	T	Df	Sig. (2-tailed)
s	330	2.30	.884	-24.650	329	.000

S2

	Observed	Expected N	Residual
Manfi	300	165.0	135.0
Mosbat	30	165.0	-135.0
Total	330		

CHI-SQUARE TEST

TEST STATISTICS	
	S2
Chi-Square	2020.909
Df	1
Asymp. Sig.	0.000

ج. امکانات زیر بنایی: امکانات زیربنایی همچون هتل، پارکینگ و غیره از شاخص‌های اصلی رونق و توسعه گردشگری است و به نظر می‌رسد با افزایش وسائط نقلیه و مشکل ترافیک در شهرهای بزرگ، توجه به این امر، به ویژه گسترش پارکینگ در بخش مرکزی و بافت قدیم شهرها، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر می‌باشد.

در جواب به سوال امکانات زیربنایی همچون پارکینگ و هتل را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ ۹/۱ درصد پاسخ‌دهندگان گزینه خیلی خوب، ۱۷/۹ درصد گزینه خوب، ۵۴/۸ درصد گزینه متوسط،

۱۶/۱ درصد گزینه بد و ۲/۱ درصد نیز گزینه خیلی بد را انتخاب کرده بودند.

جدول ۳: فراوانی درصد پاسخ دهندگان

درصد	فراوانی	نوع گزینه
۷۳/۰	۲۴۱	منفی
۲۷/۰	۸۹	مثبت
۱۰۰	۳۳۰	جمع

T-TEST

ONE-SAMPLE STATISTICS			
	N	Mean	Std.Deviation
s	330	3.16	.875

ONE-SAMPLE-TEST			
Test Value= 3.5			
	T	Df	Sig. (2-tailed)
s	-7.110	329	.000

S2

	Observed	Expected N	Residual
Manfi	241	165.0	76.0
Mosbat	89	165.0	-76.0
Total	330		

CHI-SQUARE TEST

TEST STATISTICS	
	S2
Chi-Square	70.012
Df	1
Asymp. Sig.	0.000

تفسیر فرضیات

منظور از S، سوالات با جوابهای پنج گزینه‌ای است.

منظور از S2، سوالات با جوابهای دو گزینه‌ای «مثبت» و «منفی» است که به ترتیب شامل «خیلی خوب و خوب» و «متوسط، بد و خیلی بد» هستند.

در آزمون T-Test، بررسی شده است که آیا میانگین جوابها کمتر از ۳/۵ است یا بیشتر؛ هرگاه میزان sig. از ۰/۰۵ بیشتر باشد یعنی اختلاف معنی‌داری بین میانگین جوابهای آن سوال و عدد ۳/۵ وجود ندارد و در صورتی که sig. از ۰/۰۵ کمتر باشد اختلاف معنی‌داری بین میانگین جوابها با ۳/۵ وجود دارد که در این صورت با استفاده از جدول اول T-Test می‌توان تشخیص

داد که آیا میانگین از $3/5$ بیشتر بوده یا کمتر. نکته مهم این است که اگر sig. از $0/05$ بیشتر باشد دیگر دنبال اختلاف نباید باشیم زیرا در این صورت میانگین تقریباً $3/5$ یعنی «نه مثبت» و «نه منفی» است.

برای همه سوالات اولاً sig. از $0/05$ کمتر است پس در هر سه سوال میانگین جوابها با $3/5$ برابر نیست و ثانیاً در هر سه سوال، میانگین از $3/5$ کمتر است؛ یعنی در مورد هر سه فرضیه، شرکت کنندگان در مصاحبه امکانات را «ضعیف» یا «ناکافی» دانسته‌اند.

در آزمون Chi-Square Test، بررسی شده است که آیا درصد پاسخهای «منفی» و مثبت برابر است یا خیر؛ هرگاه میزان Asymp. sig. از $0/05$ بیشتر باشد یعنی اختلاف معنی‌داری بین درصد جوابهای «مثبت» و «منفی» آن سوال وجود ندارد و در صورتی که این مقدار از $0/05$ کمتر باشد اختلاف معنی‌داری بین درصد جوابهای «مثبت» و «منفی» آن سوال وجود دارد که در این صورت با استفاده از جدول اول Chi-Square Test می‌توان تشخیص داد که آیا درصد «مثبت»ها بیشتر بوده یا درصد «منفی»ها. نکته مهم این است که اگر Asymp. sig. از $0/05$ بیشتر باشد دیگر دنبال اختلاف نباید باشیم زیرا در این صورت درصدها تقریباً برابر 50 درصد است یعنی «نه مثبت» و «نه منفی».

برای همه سوالات اولاً Asymp. sig. از $0/05$ کمتر است پس در هر سه سوال درصد «منفی» و «مثبت»ها برابر نیست و ثانیاً در هر سه سوال، درصد «منفی»ها بیشتر است یعنی در مورد هر سه فرضیه، شرکت کنندگان در مصاحبه امکانات را «ضعیف» یا «ناکافی» دانسته‌اند.

بنابراین با تحلیل آزمون فرضیات، هر سه فرضیه مذکور مورد تایید قرار گرفت. به این معنی که از دیدگاه گردشگران، هر کدام از امکانات اقامتی، پذیرایی و زیربنایی کرمان با کمبود مواجه است.

نتیجه‌گیری

از طریق تحلیل آزمون فرضیات، کاستی‌های گردشگری شهرستان کرمان شناسایی و به وسیله آن، نتیجه‌گیری و پیشنهادهایی به شرح ذیل انجام گردیده است:

گردشگران داخلی چندان از وضعیت گردشگری کرمان رضایت ندارند و ارزیابی مناسبی از آن

نداشته‌اند. مهمترین مشکلات گردشگران داخلی؛ کمبود پارکینگ، اماکن اقامتی، عدم راهنمایی مناسب، عدم نظارت کافی بر عملکرد مراکز پذیرایی، اقامتی و زیربنایی چه از لحاظ بهداشتی، چه از لحاظ کیفی و هزینه‌ای بوده است که راه‌حلهایی در بخش پیشنهادها ارائه شده است. می‌توان در کنار بخش دولتی از بخش خصوصی نیز در تجهیز امکانات زیربنایی (هتل- پارکینگ) سود جست.

علیرغم جاذبه‌ها و قابلیت‌های گسترده‌ای که در شهرستان کرمان وجود دارد و گاه در برخی موارد، در ابعاد ملی و حتی بین‌المللی نیز کم‌نظیر هستند، اما تاکنون زمینه لازم برای بهره‌برداری رسمی و تاثیرات اقتصادی آنها فراهم نگردیده، مانند کلوت شهداد معروف به شهر افسانه‌ای لوت که جزء شگفت‌انگیزترین عارضه بیابانی است. بنابراین برنامه‌ریزی صحیح سازمانها و ارگانهای دولتی و خصوصی مرتبط با سفر، بسیار مهم تلقی می‌شود تا در برآورده شدن احتیاجات مردم و تاثیرات اقتصادی موثر واقع شود. این پژوهش سعی دارد جاذبه‌های توریستی شهرستان کرمان را به افراد علاقه‌مند معرفی نماید.

راهکارها

- برنامه‌ریزی و فرهنگ‌سازی برای توسعه پایدار گردشگری مناطق اکوتوریستی، به‌منظور جلوگیری از تخریب طبیعت و کاهش اثرات زیست محیطی.
- تملک قسمتی از زمین‌های اطراف فضاهای فرهنگی- تاریخی شهر کرمان و اختصاص آن به پارکینگ؛ به جهت نیاز شدید به پارکینگ در اطراف این فضاها.
- نظارت بر عملکرد مراکز پذیرایی و اقامتی چه به لحاظ مسائل کیفی، بهداشتی و هزینه‌ای
- ساخت کمپینگ‌های موقت در ورودی‌های شهر.
- افزایش ایستگاههای راهنمای توریست و تهیه بروشورهای اطلاعاتی و ارائه آن به گردشگران: در کنار ارائه اطلاعات تاریخی- فرهنگی، بایستی به معرفی جاذبه‌های اکوتوریستی کرمان و پیرامون آن مانند ماهان، شهداد و غیره نیز اقدام نمود.
- بهبود کیفیت فضاهای شهری و ایجاد مناظر زیبای بصری (مبلمان شهری): ساماندهی کاربریهای عمومی و محیط شهری از جمله مبلمان شهری یکی از رهیافت‌های سازنده

شهرسازی پایدار به‌شمار می‌آید که با هدف بهبود کیفیت محیط شهری و برآوردن نیازهای مختلف انسانی صورت می‌پذیرد.

- نوسازی و بازسازی اطراف ترمینالها، معابر و فضاهای ورودی شهر: از آنجا که ترمینالها و فضاهای ورودی شهر در تلقی و ذهنیت گردشگر نسبت به یک مکان تاثیر بسزایی دارد، نوسازی و زیباسازی این بخش از شهر ضروری است.
- بازسازی و مرمت آن قسمت از منابع تاریخی که تقریباً در حال از بین رفتن هستند.
- شناسایی بهینه منابع و استعدادهای اکولوژیکی مناطق اکوتوریستی شهرستان کرمان.
- ایجاد چارچوبی برای هماهنگی موثر فعالیتها و سرمایه‌گذاری بخش عمومی و خصوصی در توسعه طبیعت‌گردی.

Archive of SID

کتابشناسی

۱. باستانی پاریزی، محمدابراهیم (۱۳۶۹)، حضورستان، تهران: انتشارات ارغوان؛
۲. باستانی پاریزی، محمدابراهیم (۱۳۶۶)، مقاله کرمان از کتاب شهرهای ایران، جلد ۲، به کوشش محمد یوسف کیانی، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد اسلامی؛
۳. خوشرو، رویا (۱۳۸۸)، بررسی قابلیت‌ها و تنگناهای توسعه گردشگری روستایی با تاکید بر روستاهای هدف، نمونه موردی: دهستان شیرین دره شهرستان قوچان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد؛
۴. رستم‌خانی، محمدحسین (۱۳۷۳)، بررسی قابلیت‌های فرهنگی-اجتماعی توریسم در استان زنجان، زنجان: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
۵. رضوانی، علی اصغر (۱۳۷۴)، جغرافیا و صنعت توریسم، تهران: دانشگاه پیام نور؛
۶. رنجبریان، بهرام و محمد زاهدی (۱۳۷۹)، خدمات صنعت گردشگری: انتشارات جهاد دانشگاهی تهران؛
۷. زنده‌دل، حسن (۱۳۷۷)، مجموعه کتابهای جامع ایرانگردی (استان کرمان): نشر ایرانگردان؛
۸. سازمان جهانی جهانگردی (۱۳۷۹)، «برنامه‌ریزی توریسم در سطح ملی و منطقه‌ای»، مترجمان: بهرام رنجبریان، محمد زاهدی: اصفهان: جهاد دانشگاهی واحد اصفهان؛
۹. قصمی، نسیم (۱۳۸۴)، بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر نگرش توریست‌های داخلی نسبت به جاذبه‌های شهری بندرعباس، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه شیراز؛
۱۰. گلاب‌زاده، سید محمدعلی (۱۳۸۹)، کرمان در آینه گردشگری: انتشارات ولی؛
۱۱. محلاتی، صلاح‌الدین (۱۳۸۰)، درآمدی بر جهانگردی، تهران: دانشگاه شهید بهشتی؛
۱۲. مغانی رحیمی، بهنام (۱۳۸۳)، تحلیل جغرافیایی پتانسیل‌های توریستی فیروزآباد فارس، اصفهان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه اصفهان؛
۱۳. مغانی رحیمی، بهنام (۱۳۸۴)، تاثیر توریسم بر اشتغال در شهر فیروزآباد، مجله سپهر، دوره چهاردهم، شماره ۵۵؛
۱۴. نجمی، سیدشمس‌الدین و علی محمد رفیع‌زاده (۱۳۸۰)، سیمای جهانگردی استان کرمان: مدیریت سازمان جهانگردی استان کرمان؛
۱۵. نکویی صدری، بهرام (۱۳۸۸)، مبانی زمین گردشگری با تاکید بر ایران، تهران: انتشارات سمت؛
۱۶. وب سایت اطلاع‌رسانی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی گردشگری (WWW.miras.kr.ir)؛
۱۷. یاوری، حسین و سپیده حسین‌زاده (۱۳۸۹)، شناخت صنعت جهانگردی و گردشگری، تهران: انتشارات سیمای دانش؛

18. Lumsdon, L. (1997), *Tourism Marketing*, Thomson Business Press;
19. Madder, Ueli. (1988), *Tourism and environment, Analysis of Tourism research* University Of Wisconsin;
20. McIntosh, Robert. (1955), *Tourism, principles practices*, phil. Sophie, united states of america gohn wiley Q sons, Inc;
21. Sinha-p.c. (2005), *encyclopaedia of travel-tourism and acotourism-anmol publications pvt-new delhi-volume 4/7*;
22. Wall, G. (2004), *planning tourism employment: A developing country perspective*, faculty of environmental studies Waterloo: university of Waterloo;
23. www.geography.kermanedu.ir;
24. www.kermancity.ir;
25. www.tourismiran.ir.

Archive of SID